

РУСЛАН

Передплата

на «РУСЛАНА» вносити:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі число по 8 кр. ав.

Виходить у Львові щодня крім неділі і руских свят о год. 6-й пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9 ул. Коперника (Ліндога ч. 9.) Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Креоване староств.

В останніх роках креовано староства в Стшижові, Печеніжині, а сего місяця в Переворску. Конечної потреби креованя тих староств ніхто не стане оспорювати, але сказати годить ся, що пожаданим би було, аби і в тім згляді була justitia—fundamentum.

При первіснім креованю ц. к. староств не руководжено ся подекуда справедливою, а зглядами побічними. Возьмім для доказу креоване староств в Станиславові (яко точці вихідній), Богородчанах, Надвірній, Товмачи. Староства ті віддалені одні від одного 2—3 миль, коли в противнім боці від Станиславова віддалені староства: В Калуші 4 милі, Рогатині 7 миль, Підгайцях 7 миль і Бучачи 7 миль. Горожане, котрим доля судила бути поселеними менше-більше на середині, як пр. в околиці Галича, віддалені від своїх староств 4 і більше миль. Не було би се дуже дивним, коли би се було в горах, де лучити ся мусить віддалене від староства 4 і більше миль, але се дієсь на долах, де людність густійше замешкала, тож і частійші срудки до староств.

Хто пильно придивить ся на карту Галичини, той не заперечить, що скорше ніж в Стшижові, Печеніжині і Переворску, повинно було креоватись староство в Галичи! (Спеціально против Переворска розписували ся дуже широко польські газети. Прим. Ред.)

Тож час уже, щоби по 33 літах направлено хибу, яку свого часу деяким місцевостям заподіяно, або з браку зрілої розваги або з шовінізму. Оповідать, що при креованю староств налягав тодішний дигнітар, котрий «після вітру» був Німцем, Русином, а вкінці Поляком, щоби в Галичи не креовати староства, бо хо-

тів тим допечи Русинам. Тож крайна пора, виряджену кривду містиви Галич і єго околиці бодай синам шовіністів винагородити, як взагалі прослідити і в других місцевостях східної Галичини, де би заходила потреба креованя староств, і там постаратись о креацию староств, — щоби горожане за податки в крові і майні дізнавали і належних вигід.

Креованем староства в Галичи зглядно і по др. місцевостях східної Галичини повинні наші послы з знаною у них щиростию зайнятись. I. II.

Д О П И С ь.

З Гусятина.

(Шість повдунків. Засуд за побитв.)

Дивна се річ, але з огляду на наслідки стаєсь конечним піднести справу публично. Є ту чоловік, що не має иншого становиска, як те, що є сином нотаря. Сталось так, що виділ касина ухвалив, щоби не-члени касина не являлись в касні, тим більше, що чоловік, про котрого мова, поведенею своїм дав до того причину. З ухвали виділу вийшло таке, що сей пан, син пана нотаря візав всіх членів виділу на поєдинок, а на секунданта взяв поміж иншими п. Плянера ц. к. ад'юнкта судового. Дивне диво, п. Плянєр належить до державної служби, що як-раз, після закону має мати на оці всіх аматорів поєдинку і потягати їх до судової відповідальности. По таким загальнім визваню виділових на поєдинок ціла справа кінчить ся на нічім. — Як можна було так чисто приватні річі розмазувати! Додамо, що справу віддано аж до рішєня суду говорогового військового в Чорткові, та сей розглянувши ся в ній, уважав за відповідне не мішатись, бо мовляв, заносить таким говором, що далі не йде! Мимо того чіпились панове секунданти одного податкового урядника і дійшло до того, що син нотаря запізвав секундантів противної сторони перед суд за кле-

вету, сповнену при розсліджуваню сеї гонорової справи. Як бачите і суд гоноровий і суд цісарський в роботі. Але не о се ходить. — Всяких лицарів носить на собі мати-земля! Ходить о те головно, щоби власти судові вглянули в справу і не дозволили на се, щоби личности ц. к. суду своїм поведенею повагу суду нищили. Заболів ту судия др. Стровінський і виїхав. Тому вніс син нотаря жалобу, бо надїв ся, що справу судити ме єго секундант Плянєр або другий ад'юнкт Квасневський, що також живе в приятні з сином нотаря! Не можна твердити, коли-б і так було — чи засуд був би одностороннім. Але запізвані віднесли ся до апелляції і ексцелували суд гусятинський. Отже в інтересі захованя поваги суду, сеї так поважної інституції належить вищим властям судовим над сим фактом застановитись, тим більше, що прилюдна опінія голосить, будьто син пана нотаря кермує гаданими двома судиями, і витягає з того всякі консеквенції.

Перед кількома днями відбулась розправа карна против одного міщанина гусятинського, що чинно зневажив ц. к. ад'юнкта, Квасневського. З розправи довідалась публика таке: Пес пана ад'юнкта вхопив сего міщанина за ногу. Міщанин ударив пса, пан ад'юнкт міщанина з відповідною лайкою, а міщанин почастував пана судию так, що сей скотив ся у рів. Товариш прогульки пана Квасневського, яко справдішній лицар, власне син пана нотаря, полишив пана судию власній судбі і дав п'ятам знати. Пан судия наслав поліціянтів і жандармів такої сейчас по сего міщанина, що був на віселю і троха підхмелений, і з'авантурував ціле віселю і всіх сусідів. Міщанина, розумієсь, засуджено на 2 неділи вязниці, а що куди міщухови з панамі процесувати ся, він засуду прийав. — Не знаю, чи такі будуючі справи підносять повагу суду, а однак се так висока інституція, що кожний горожанин нею дорожити повинен, тому годі рівнодушно дивитись і дозволити, щоби поодинокі функціонарі легкодушно тую власть з поваги обдирали. Θ.

26

ГЕРГАРТ ГАУПТМАН.

Візник Геншель.

(Далі).

ГЕНШЕЛЬ.

Ба, ба, що правда, то правда.

ВАЛЬТЕР.

Тепер не можна вже тебе більше побачити без сеї дівчини. Ти не міг її лишити при матері?

ГЕНШЕЛЬ.

Вона має тепер все багато роботи. Дівчина заваджає їй лише.

Сідає на лавку при стіні коло шинкового стола, недалеко свого шурина та тримає дитину на колінах. — Проти нього сідає Гільдебрант.

Що-ж там пане майстер, наємо ся по одній? На гальбу пива, гадаю, заробили ми. — Дві гальбі пива і дві горівки!

ГІЛЬДЕБРАНТ.

То стерво ударило мене таки добре.

ГЕНШЕЛЬ.

Справжній лошак, а має таку силу! І всі чотири підкові одну по одній. — Добрий день Гауфе.

ГАУФЕ.

— Брїйдень! —

ГЕНШЕЛЬ.

— — — Він зробив ся троха воркїтливий. Даймо йому спокій.

ФАБІГ.

Пане Геншель, купіть що у мене. Може єгольник для жінки, може гарний гребінець до волося!

Присутні сьміють ся.

Кельнер Юрко купив також такий самий.

ГЕНШЕЛЬ.

сьмієть ся також добродушно.

Дай міні чистий спокій із своїм краном!

До Вермельскірха.

Дайте йому також гальбу пива! — Сьмішний собі хлоп, хто се такий?

ГІЛЬДЕБРАНТ.

Се, бачить ся міні, Фабіг з Квальсдорфу. Найнепотрібнійше стерво в цілому окрузі.

ГЕНШЕЛЬ.

Та я маю також малу ростинку з Квальсдорфу.

ФАБІГ.

до Берти.

Ми-ж добрі знакомі, правда?

БЕРТА

до Фабіга.

Я хочу орїхів з цукру.

ФАБІГ.

Ну... вона вже знає, хто я такий. Пошукаю, може найду що!

БЕРТА.

На дворі на возі!

ФАБІГ.

Ні, тут, в кипені.

Дає дитині кусник цукру.

Ну, бачиш дівчино, ти не вилізеш ніколи з гостинниць. Там брав тебе з собою дідо, тут мусиш волочити ся із Геншлем.

ГЕНШЕЛЬ.

Скажи: Жюри ся ти своїм старим дрантем. Про мене вже инші дбають. Дивити ся тобі лише на те, що до тебе належить.

Юрко виходить живо із кімнати, де стоїть білярд.

ЮРКО

не запримичує Геншля.

Але-ж я ніколи не подумав би собі, той дурак пе одну шклянку за одною, якби нічого справді. Прошу іще раз пива, панно Франю, лише на віру. Є нас п'ятох людей!

3 Державної Ради.

Вчорашнє засіданє парламенту почало ся о год. 1/2. На самім початку зажадав Молодочех, пос. Горжіца, щоби президент обчислив послів, присутних в парламенті. Президент не допустив ніяких формальних внесень, бо вже почало ся відчитуванє т. зв. «Einläufe». Пос. Вінковскій просить президента, щоби запитав палату, чи регулямін з р. 1875 є ще обов'язучим для теперішнього парламенту. Президент відповів, що уважає дотеперішній регулямін так довго обов'язучим, як довго парламент не ухвалить иншого. Справді було би пожаданим, щоби з між послів вийшло внесене на зміну регуляміну, що має ріжні браки.

З черги приступлено до першого читаня квотового закона і справозданя квотової депутації. Промовляють Молодочехи, пос. Теклі, по нїм пос. Масталька, а вкінці пос. Карлік. Всі они почали свої бесіди по чеськи, а кінчили по німецьки. О годині 4. замкнено дискусію і вибрано генеральних бесідників: contra Молодочеха, Форста і рго Менгера. На тім перервано дискусію і приступлено до дальшої розправи над внесенєм Вольфа в справі стрейку в Цьвікові. Пос. Сілені, промовляв над тим предметом півтора години. Опісля заявив президент, що приступає до замкненя засіданя. Відчитано тому інтерпеляції і внесеня, причім незвичайно оживлену сцену викликала інтерпеляція в справі засуду редактора «Deutsches Volksblatt»-у, Шрайбера за статію про убійство в Польній. При відчитуваню сеї інтерпеляції антисеміти: Шнайдер, Грегорік і Бельоглявек викрикували під адресою прокуратора Бобіса: «злодій», «лайдак», «шубравець», «проч з таким прокуратором», і т. п.

Веселим intermezzo була також сварка між Молодочехом, Кенігом і пос. Фурніє. Фурніє назвав Кеніга «Flägel» (хлисток). Кеніг почув ся обидженим. Фурніє заявив, що се була відповідь на промову Кеніга, в котрій він закипув німецькій лівіці безвстидність (Unverschämtheit), кажучи, що Німці вже через два роки вели обструкцію і показали ся в ній мистцями, отже не мають права тепер робити замітів Чехам.

В часі засіданя закинув соціаліст Ферка в ф Молодочехам, що они визискують нужду стрейкуючих в Цьвікові для цілий чеської обструкції і грозить президії, що наслідки сприя чеській обструкції, президія буде мусіла приписати сама собі. Чехи устроюють обструкцію в хвилі, коли на Шлезку 6000 людей гине з голоду. Ту повстав великий крик, перериваний протестами з одної, а оплесками з другої сторони. Президент, др. Фуке, вислухав спокійно загрозу, почім заявив, що найліпшою відповідю на неї є, не відповісти нічого. При виборі генеральних бесідників в справі угодного закона прийшло також до веселих сцен. До голоосу було записаних сто бесідників, тому при виборі ген. бесідників повстав такий хаос, що президент велів відчитувати бесідників поіменно. Се дало нагоду до ріжних посот. При викликуваню імен, Молодочехи відповідають словом «zde», що викликає веселість. Вольф кличе по

угорски: «jelen!», Гегер серед страшного сьміху кличе також «zde». Вольф відзиває ся: «І се має бути парламент!» Словінці відповідають словом: «tukaj!» кількох Чехів кличе: «hgg», а Німці поправляють їх, викрикуючи «hier!»

На тім засіданє закінчено.

Вчера відбуло ся засіданє бюджетової комісії, на яким дефінітивно вибрано референтом пос. Толлінгера. Під впливом авдвєнції у цїсаря заявив гр. В. Дідушицкий, що польське коло на першім місци ставить закон о переказаню естраних податків Угорщині.

Вчера відбуло ся також засіданє бюджетової комісії австрійської делегації. Делегат von Вальтерскірхен реферував справу звичайного військового бюджету. Пос. Крамарж заявляє, що військова адміністрація поводить ся зглядом чеського народа визиваючо, обговорює справу zde і додає, що Чехи не будуть голосувати ані за військовим бюджетом, ані за підвишенєм офіцерських плат. Пос. Гесман каже, що его сторонництво симпатизує з військом, тому буде голосувати за всіма предложениями. Пос. Ферянчіч висказує ся прихильно про підвишенє офіцерських плат, жадає реформи військового судівництва, а вкінці радить, щоби резервістам дозволено зголошувати ся в їх рідній мові. Пос. Рус полемізує з Крамаржом, на що послідний не завинив відповіді. Пос. Поповский заявив ся за підвишенєм офіцерських плат, за теплою вечерою для жовнірів і за зміною військової судової процедури, що уложена була на початку сего віку і нині вже перестаріла.

Рух в руских товариствах.

Замкнено рахунків «Краєвого Союзу кредитового», стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові, за місяць падолист 1899 року:

Стан довжний:

1. Удїли	17.911 кор. — сот.
2. Фонд резервовий	512 " 10 "
3. Вкладки щадничі	149.960 " 53 "
4. Сальдо відсотків	4.361 " 12 "
Сума	172.434 кор. 75 сот.

Стан чинний:

1. Удїлені позички:	
товариствам 36.700 кор.	
на скрипти 53.350 "	
на векслі 48.415 "	138.465 кор. — сот.
2. Цінні папери фонду резерв.	397 " 04 "
3. Льокації	28.785 " 33 "
4. Цінні папери инші	300 " — "
5. Кошти адміністраційні	822 " 95 "
6. Готівка в касі з 30. падол.	2.362 " 15 "
7. Кошти заснованя	1.302 " 28 "
Сума	172.434 кор. 75 сот.

Членів прибуло 2, остало проте з кінцем падолиста 1899 р. 252 членів з декларованими удїлами в сумі 18.400 кор.

Стопа процентова від вкладок 4 1/2 %, від позичок удїлюваних з провізією на кошта адміністрації 5 1/2 % до 7 %.

Стоваришенє має на складі друки для товариств кредитових і розсилає на замовленє: Інвентар удїлів, інвентар позичок, інвентар вкладок і замкненя місячні.

Львів, дня 1. грудня 1899.

Дирекція.

Рахунок Товариства взаїмного кредиту «Дністер» у Львові, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою, за місяць падолист 1899.

І. Стан довжний:

1. Удїли членів	66.169 кор. 99 сот.
2. Фонд резервовий	5.191 " 04 "
3. Спеціальна резерва	452 " 69 "
4. Вкладки:	

а) стан на початку падолиста 1899 . . . . .

660.759 к. 94 с.

б) вложено в падолисті 16.823 к. 31 с.

разом 677.583 к. 25 с.

в) винято в падолисті 15.509 к. 06 с.

Стан з кінцем падолиста 662.074 к. 19 с. 662.074 кор. 19 сот.

5. Сальдо процентів побраних	36.123 " 92 "
6. Непіднята дивід. за 1897/8	1.700 " 91 "
7. Кошти спору	4 " 28 "
Сума	771.717 кор. 02 сот.

Сума 771.717 кор. 02 сот.

II. Стан чинний:

1. Позички удїлені:	
а) стан на початку місяця	651.269 к. 16 с.
б) удїлено в падолисті 1899	18.360 к. — с.
разом	669.629 к. 16 с.

в) сплачено в падолисті 1899 21.082 к. 13 с.

Сума 648.547 к. 03 с. 648.547 кор. 03 сот.

2. Готівка в касі з 30. падолиста	9.051 " 86 "
3. Цінні папери	75.966 " 18 "
4. В щадн. почтовій (оборот чековий)	7.999 " 31 "
5. В инших товариствах і банках	12.995 " 54 "
6. Инші льокації	572 " 82 "
7. Сальдо коштів адміністрації	4.584 " 28 "
8. В Товар. вз. обезп. «Дністер»	12000 " — "
Сума	771.717 кор. 02 сот.

Членів прибуло в падолисті 20, убуло 11, оставало з кінцем падолиста 1899 1721 членів з 1763 декларованими удїлами в сумі 88.150 кор.

Стопа процентова від вкладок 4 %, — від позичок удїлюваних з провізією на кошта адміністрації 6 1/2 %.

Львів дня 30. падолиста 1899.

Дирекція.

НОВИНКИ.

— В честь єпископа. Дня 11. грудня відбули ся в Станиславові «Вечерниці» в честь єпископа Андрія Шептицького, які розпочав промовою радник суду Каранович. Зазначив він, що новий владика з'єднав собі за такой короткий час симпатію всіх веретв суспільности, а то по причині голошених ним етичних засад, чого доказом є внішній вечір. З дальших точок програми заслугоють на увагу гра на скрипцях п. Словєської і сьпів п. Проскурницької, а також хори і живий образ: «Віра, Надія і Любов».

— Почесть для Русина в Боснії. Читаємо в «Bosnische Post»: Вчєра в полудне (дня 3. с. м.) передано торжественно комісарови правительственному для столичного міста Сараєва п. Мирнови Зарицькому у дильом почетного горожанина міста Сараєва. Бурмістр Гаджі Незір Еффенді Скаліч, віцебурмістр Петро Т. Петрович, др. Нець і депутація ради громадскої з 5 членів появили ся в помешканю пана комісаря правительственного і передали ему дильом. Бурмістр мав промову, в котрій підніє заслуги комісара правительственного про розвиток Сараєва і просив, щоб п. Зарицький вважав ди-

ФРАНЯ
бере Берту на руки. Йде з дитиною за шинковий стіл.
Берта не дозволює. Не можу тепер.

ЮРКО.
Що бачу, майстре Геншель, ви також тут!

ГЕНШЕЛЬ.
не замічує Юрка, до Гільдебранта:
На здоров'є Гільдебрант!
Тручають ся шклянками та поть.

ФАБІГ
до Юрка, що збентежений троха кладе на однім столі свою папіроску.
Скажіть-но, Юрку, чи умієте чарувати?

ЮРКО.
Розумієть ся! Чого-ж ви питаєте ся?

ФАБІГ.
Ви щезли були перед хвилею як камфора.

ЮРКО.
Бачите, пощо міні іще зачіпати ся? Я не терплю ся з Зібенгаром на очі.

ФАБІГ
замахуєть ся, якби хотів дати пощочину.
Люди говорять, що побив троха.
В перехіднім до Гауфа.
Ти добре десь виграв великий льос.

ГАУФЕ.
Малпо проклята!
Всі сьміють ся.

ФАБІГ.
Ба, ба, та я знаю, що я малпа.

ГЕНШЕЛЬ.
Чи се правда, що ти тепер у Нентвіхів?

ГАУФЕ.
Що-ж се тебе обходить?

ГЕНШЕЛЬ.
сьмієть ся, байдужно:
Ну, бачите сього нагороженого дурня. Коле як їжак, де його лише чоловік доторкнєть ся.

ВАЛЬТЕР.
Слухай-но, чи скоро ти вже будеш нашим господарем?

ГЕНШЕЛЬ
дивить ся на нього коротким, холодним зором.
Я нічого не знаю про се!

ВАЛЬТЕР.
Я гадав. Не знаю, хто згадував міні про се.

ГЕНШЕЛЬ
пе, байдужно:
Тому, що згадував тобі про се, мусіло снити ся.
Хвиля мовчаня.

ГІЛЬДЕБРАНТ.
Всьо змінить ся тут тепер у сій хаті. Хто знає, як воно буде! Знаю лише тільки, що будете жалувати іще всі за Зібенгаром!

ГЕНШЕЛЬ
до Гауфе.
Ти міг би поїхати коли до Ляндсгут. Маю там пару цугових коний. Мігби ти привести їх!

ГАУФЕ.
Начхать на тебе! Знавш?
(Далі буде.)

